

SULJETTUIJEN VANKILOIDEN VANHEMPI-LAPSI TAPAAMISTILAT

Tarja Sassi

KRITS Kriminaalihuollon tukisäätiö

Monisteita 2/2011

SULJETTUIJEN VANKILOIDEN VANHEMPI-LAPSI -TAPAAMISTILAT

Tarja Sassi
Kriminaalihuollon tukisäätiö
10.10. 2011

ISBN 978-952-5929-10-2 (pdf)
© Kriminaalihuollon tukisäätiö 2011

www.krits.fi

Sisällys

1 TAUSTAA	3
2 SULJETTujen VANKILOIDEN VANHEMPI-LAPSI TAPAAMISTILAT	4
2.1 Tapaamistilojen yleisilme ja varaamiskäytännöt	4
3 VANKILAT	6
3.1 Helsingin vankila	6
3.2 Hämeenlinnan vankila	7
3.3 Jokelan vankila	8
3.4 Keravan vankila	12
3.5 Riihimäen vankila	13
3.6 Turun vankila	15
4 KEHITTÄMISEHDOTUKSET	17
5 LÄHTEET	18

1 TAUSTAA

Rikosseuraamuslaitoksen strategiassa vuosille 2011–2020 mainitaan vankien perhetyön kehittäminen erityisesti lapsen näkökulma huomioiden. (Rikosseuraamuslaitos, 2011, 10).

Tällä hetkellä vankeusrangaistusta suorittavien henkilöiden lapset ovat ryhmä, joiden oikeuksien toteutumista ei ole Suomessa kokonaisvaltaisesti tarkasteltu. Jopa tähän ryhmään kuuluvien lasten lukumäärä on epäselvä. Rikosseuraamuslaitoksen vankitietojärjestelmään ei ole systemaattisesti merkitty huollettavien määrää.

Kriminaalihuollon tukisäätiössä juuri valmistuneen selvityksen mukaan vankeusrangaistuksen arvioidaan koskevan useita tuhansia, jopa 55.000 tuhatta vangille läheistä ihmistä päivittäin. Näistä 12.500 on lapsia, joista lähemmäs 8 000 on alaikäisiä. Biologisten lasten lisäksi vankeusrangaistus koskettaa myös puolisoiden aiemmissa liitoissa syntyneitä lapsia. (Kriminaalihuollon tukisäätiö, Raportteja 1/2011). Myös Kauralan (Kriminaalihuollon tukisäätiö, Monisteita 3/2009) kartoituksen mukaan lähes kolmella neljäsosalla (70%) vastaajista oli alle 18-vuotiaita lapsia.

YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen mukaan lapsella on oikeus molempien vanhempien tukeen ja kasvatukseen. Valtion ja kuntien tulee toimillaan tukea vanhempia heidän tehtävässään. Vanhemmistaan erossa asuvalla lapsella on oikeus tavata ja pitää heihin yhteyttä säännöllisesti. Tapaaminen voidaan estää, jos se on lapsen edun vastaista. Lapsen oikeuksien yleissopimuksen mukaan lapsella on myös oikeus tietää vangitun vanhemman olinpaikka.

Lisäksi yleissopimuksen 9 artiklan mukaan vanhemmastaan tai vanhemmistaan erossa asuvalla lapsella on oikeus ylläpitää henkilökohtaisia suhteita ja suoria yhteyksiä kumpaankin vanhempaansa säännöllisesti, paitsi jos se on lapsen edun vastaista.

Vanhemman vankeusrangaistus vaikuttaa olennaisesti lapsen elämään ja hyvinvointiin. Siitä huolimatta vankeusrangaistusta suorittavien henkilöiden lapset ovat ryhmä, joiden oikeuksien toteutumista ei ole Suomessa kokonaisvaltaisesti tarkasteltu. Myös lapsiasianeuvottelukunnan aloitteessa (LAPS/63/2011) tuodaan esille vapausrangaistusta suorittavien vanhempien lasten näkymättömyys rangaistusjärjestelmässä.

Lapsiasianeuvottelukunnan aloitteessa nostetaan esille se, että lapsen oikeuksien näkökulmasta on tarpeen varmistaa vankilahenkilökunnan koulutus lapsen kohtaamiseen, tapaamistilojen ja käytäntöjen lapsiystävällisyys sekä lapsen ikään ja kehitystasoon soveltuvan tiedon ja materiaalin tarjoaminen vanhemman vankeusrangaistuksesta. (Lapsiasianeuvottelukunnan aloite 2011/63)

Oikeusministeriö ja Rikosseuraamuslaitos ovat vastineissaan lapsiasianeuvottelukunnalle tuoneet esille useita kehittämistarpeita lapsinäkökulman paremmaksi huomiseksi vankiloissa ja yhdyskuntaseuraamuspuolella. Näitä ovat mm. paremman tietopohjan saaminen vankien lapsista, vankiloissa olevien tapaamistilojen viihtyisyyden lisääminen, uusia vankiloita rakennettaessa ja vanhoja peruskorjattaessa ko. tilojen huomiointi sekä henkilökunnan koulutus. Näiden lisäksi tärkeälle sijalle nostetaan lapsi- ja perhetyön linjausten laatiminen, joka käynnistetään syksyn 2011 aikana. Linjauksien lähtökohtana tulee olemaan Rikosseuraamuslaitoksen vuonna 2011 hyväksytty strategia, jossa jo nyt nostetaan esille perhe- ja lapsinäkökulman huomioonottaminen. (RISE 17/090/2011, OM 7/912/2011)

2 SULJETTUJEN VANKILOIDEN VANHEMPI-LAPSI TAPAAMISTILAT

Suomessa on Rikosseuraamuslaitoksen tietojen mukaan 15 suljettua vankilaa, joista vain kuudessa on ns. vanhempi-lapsi tapaamistila. Nämä sijaitsevat Länsi- ja Etelä-Suomen rikosseuraamusalueilla. Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella ko. tiloja ei ole.

On huomattava, että niitä suljettuja vankiloita, joista valvotut vanhempi-lapsi tapaamistilat puuttuvat, on paljon. Niissä vankiloissa lapset tapaavat vanhempansa ns. normaalitapaamistiloissa, joissa lapsen näkökulmaa ei ole erikseen huomioitu. Vanhempi-lapsi tapaamistiloja on vain kuudessa vankilassa ja näissäkin keskimääräiset tapaamisvälit ovat lapsen näkökulmasta pitkät. Käytännössä näissäkin vankiloissa lapset joutuvat enimmäkseen tapaamaan vanhempansa vankiloiden normaalitapaamistiloissa.

Suljetuissa vankiloissa on mahdollista saada ns. valvomaton tapaaminen perheen kesken perhetapaamishuoneessa. Kriteerit päästä näihin tapaamisiin vaihtelevat vankiloittain, kuten myös se, kuinka usein ko. tapaaminen on mahdollista saada. Keskimäärin tapaamisiin pääsee n. 4 -6 viikon välein, riippuen vankilasta. Perhetapaamisten välien pituuteen vaikuttaa myös vankiloiden täyttöaste. Lapsen näkökulmasta katsottuna tapaamisten määrä on kovin alhainen.

Lapsiasianeuvottelukunnan aloitteen mukaan tapaamisjärjestelyt ovat etenkin suljetuissa vankiloissa sellaisia, ettei lasta niiden takia usein edes viedä vankilatapaamiseen. Kriminaalihuollon tukisäätiön Ehjä Perhe- hankkeen päätösseminaarissa 4.11.2010 oikeusministeri Tuija Brax lupasi käynnistää tapaamisten kehittämisen lapsiystävällisempään suuntaan. Monissa vankiloissa tämä tarkoittaa tapaamistilojen muutoksia tai lisäämistä sekä vanhoissa laitoksissa peruskorjausten yhteydessä tehtäviä muutostöitä. Myös oikeusasiamies on ottanut kantaa lapsiin liittyvien tapaamisten järjestämiseen.

Kriminaalihuollon tukisäätiön lapsi- ja läheistyön koordinaattori ja Rikosseuraamuslaitoksen keskushallinnon erityisasiantuntija tutustuivat kevään 2011 aikana vankiloihin, joissa on käytössä vanhempi-lapsi tapaamistila. Näitä laitoksia ovat Helsingin, Hämeenlinnan, Jokelan, Keravan, Riihimäen ja Turun vankilat. Tutustumiskäyntien aikana oli mahdollisuus myös kuvata tiloja. Vierailuissa oli mukana joko laitoksen apulaisjohtaja/johtaja tai vankilapastori sekä muuta henkilökuntaa.

Vanhempi-lapsi tapaamistilalla tarkoitetaan tilaa, jossa lapsi voi vapaasti koskettaa vanhempansa ja olla halutessaan hänen sylissä tapaamisen aikana. Tapaamiset ovat ns. valvottuja tapaamisia, joka tarkoittaa sitä, että tiloissa on valvonta, joko turvapuolen henkilökunnan tai vankilan erityishenkilökunnan tai molempien taholta. Tarvittaessa myös vanki ”riisutetaan” tapaamisen jälkeen ja/tai tutkitaan koiran avulla.

2.1 Tapaamistilojen yleisilme ja varaamiskäytännöt

Vierailujen aikana voitiin todeta, että muutamassa vankilassa oli saatu aikaan huomattavaa lapsiystävällisyyttä mm. sisustamalla tiloja lasten leluilla, tuomalla tilaan pieniä kalusteita, kirjoja ja pelejä sekä maalaamalla tai liimaamalla seinille lapsiaiheisia kuvia. Kustannuksiltaan nämä olivat olleet varsin edullisia muutostöitä. Hämeenlinnan vankilassa oli erittäin onnistuneesti kunnostettu tyhjillään ollut tila vanhempi-lapsi tapaamistilaksi. Toisaalta oli myös vankiloita, joissa tilat olivat hyvin karut, eikä lapsinäkökulmaa vielä oltu huomioitu tilojen yleisilmeessä.

Sen sijaan huomattavan paljon puutteita ilmeni vankiloiden yhtenäisissä käytännöissä mm. siltä osin, minkä ikäiset lapset ovat oikeutettuja vanhempi-lapsi tapaamistilan käyttöön. Lapsen rikosoikeudellinen vastuu alkaa 15- vuoden iässä ja lastensuojelulaki määrittelee alle 18 – vuotiaan lapseksi. Lapsena pidetään alla 18- vuotiasta ja nuorena 18-20- vuotiasta henkilöä (Vrt. lastensuojelulaki 2008, 1:6§). Näitä seikkoja ei toistaiseksi ole huomioitu vanhempi- lapsi tapaamistilan ikärajoja asetettaessa.

Vanhempi-lapsi tapaamistilan käyttömahdollisuuden eväämättä jättämisessä, lapsinäkökulma oli huomioitu erittäin onnistuneesti kahdessa vankilassa. Näissä lapsinäkökulma oli asetettu etusijalle, huolimatta vanhemman sääntöjen vastaisesta käytöksestä. Niissä vankiloissa, joissa tapaaminen oli evätty, mainittiin syyksi sääntöjen vastainen käyttäytyminen. Esimerkiksi itsensä päihdyttäminen tai väkivaltainen käytös.

Myös lapsiasianeuvottelukunta nosti aloitteessaan esille rikosseuraamusalan vankien lapsia koskevien yhtenäisten käytäntöjen puutteen.

3 VANKILAT

3.1 Helsingin vankila

Tapaamistilojen käyttöaste ja tapaamispäivät

- Vanhempi-lapsitapaamisia (A-tapaamistila) järjestetään lauantaisin ja sunnuntaisin 3-4 vuorossa. Tapaamiset ovat suosittuja ja käyttöaste on 100%. Yhdellä kerralla tapaamisessa voi olla kymmenen perhettä. A-tapaamistilan käytöstä on informoitu sekä vankeja että tapaajia. Läheisille jaettava esite on käytössä. Tilassa lapsi voi olla vapaasti vanhempansa sylissä. A- tapaamistilan käyttö on herättänyt paljon kysymyksiä ns. uusperheiden osalta, joissa vanki ei ole tapaamiseen tulevan lapsen biologinen vanhempi.

Helsingin vankila

Tilojen valvonta ja väärinkäytökset

- Tapaamistilan käytössä ei ole ilmennyt väärinkäytöksiä. Tilaa valvotaan vartijoiden ja kameran avulla. Tarvittaessa vanki tarkastetaan tapaamisen jälkeen.

Tapaamisten kesto ja lasten ikäraja

- Tapaaminen kestää 45 minuuttia. Tapaamiseen pääsevän lapsen on oltava alle 7-vuotias. Yli 7-vuotiaat lapset tapaavat vanhempansa ns. ”pleksitapaamisessa” tai perhetapaamisessa, jollainen on mahdollisuus saada noin kerran kuukaudessa. Helsingin vankilassa toimii myös SPR:n vetämä ”isukiryhmä”, johon joillakin vangeilla lapsineen on mahdollisuus osallistua.

Varaamiskäytännöt ja tapaamisten evääminen

- Vanki varaa tapaamisen ja saa siitä tiedon etukäteen. Näin ollen voidaan olettaa, että lapsella on mahdollisuus saada tieto käytettävissä olevasta tapaamistilasta etukäteen. Tapaaminen voidaan evätä tilanteessa, jossa vangilla on ollut väärinkäytöksiä, päihteitä tai läheinen/puoliso on yrittänyt tuoda vankilaan kiellettyjä aineita. Vangilla ei saa olla myöskään kurinpitovirheitä, eikä rajoitteita sosiaalitoimen lastensuojelun puolelta.

3.2 Hämeenlinnan vankila

Tapaamistilojen käyttöaste ja tapaamispäivät

- Vanhempi-lapsi tapaamistilaksi on kunnostettu käytöstä pois ollut huone, joka on ollut toiminnassa syksystä 2010 lukien. Tapaamistilan käytöstä on informoitu vankeja.
- Erillistä läheisille jaettavaa esitettä ei ole käytössä. Tilaa on mahdollista käyttää seitsemänä päivänä viikossa virka-aikana. Yksi työntekijä hoitaa ”tapauttamisia” ja riippuu hänen resursseistaan, kuinka monta perhettä voidaan viikossa ottaa. Tilassa on yksi perhe kerrallaan ja päivän mittaan voi olla useampikin perhe, riippuen aikataulutuksista ja muista tilavarauksista. Tilojen käyttöönotto on käynnistynyt hyvin.

Tilojen valvonta ja väärinkäytökset

- Tapaamistilan käytössä ei ole ilmennyt väärinkäytöksiä. Tilassa ei ole vartijavalvontaa. Yksi vankilan työntekijä vastaa valvonnasta. Tarvittaessa vanki tarkastetaan tapaamisen jälkeen.

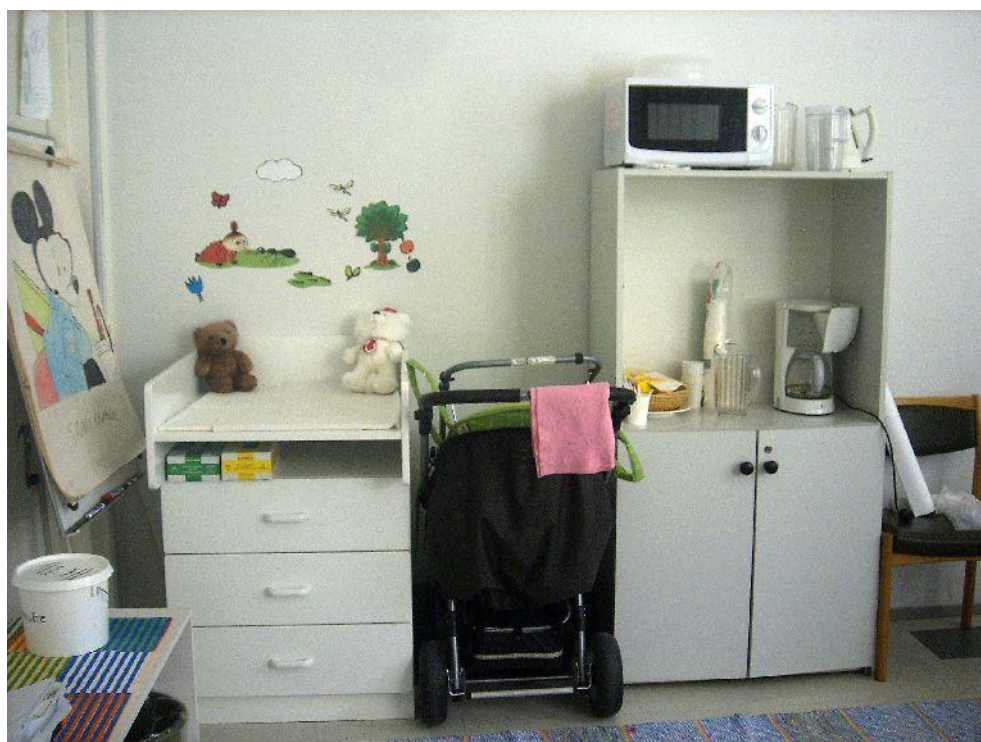
Hämeenlinnan vankila

Tapaamisten kesto ja lasten ikäraja

- Tapaamisen kestolla ei ole standardia. Katsotaan tilanteen mukaan joustavasti, myös puoliso voi tulla tapaamiseen mukaan siviilistä minimissään tunnin ajaksi. Tilassa lapsi voi olla vapaasti vanhempansa sylissä. Lasten ikää ei ole rajattu.

Varaamiskäytännöt ja tapaamisten eväät

- Vanki tekee tapaamisesta perhetapaamisenomuksen, johon hän saa päätöksen. Tilan käyttö varataan ns. valvottuna perhetapaamisena. Näin ollen voidaan olettaa, että lapsella on mahdollisuus saada tieto käytettävissä olevasta tapaamistilasta etukäteen. Tapaamista ei automaattisesti evätä, vaikka vanhemmalla olisi väärinkäytöksiä. Tila on otettu käyttöön juuri siitä syystä, että lapsi ei kärsisi sekundaarisesti siitä, että vanhempi on ollut aiemmin päihtynyt. Erityisesti äidit ovat ruvenneet enenevässä määrin hakemaan tapaamisia vanhempi-lapsi tapaamistilaan.
- Valvottujen perhetapaamisten määrälle ei ole asetettu rajoitusta. Valvottujen perhetapaamisten määrää rajaa tällä hetkellä valvojen resurssit. Yleensä vangilla on mahdollisuus saada valvottu perhetapaaminen lasten kanssa 1-2 krt/kk.

Hämeenlinnan vankila

3.3 Jokelan vankila

Tapaamistilojen käyttöaste ja tapaamispäivät

- Vanhempi-lapsi tapaamisia järjestetään kahtena päivänä viikossa viikonloppuisin. Tilana toimii pleksitapaamistilassa hieman sivummalla oleva ns. ikkunaton ”pikkuhuone”. Tilassa voi olla yksi perhe kerrallaan ja päivän aikana tilaa voi käyttää neljä perhettä.

Perhe voi saada noin kerran viikossa vanhempi-lapsi tapaamisen. Tilassa lapsi voi olla vapaasti vanhempansa sylissä.

- Erillistä läheisille jaettavaa esitettä ei ole käytössä. Tilan käyttömahdollisuudesta mainitaan tulo-oppaassa. Tekeillä on oma ohje tapaajille. Tila on ahkerassa käytössä. Välillä on jopa ylitarjontaa ja välillä enemmän tilaa.

Tilojen valvonta ja väärinkäytökset

- Tapaamistilan käytössä ei ole ilmennyt mainittavassa määrin väärinkäytöksiä. Tilaa ei erityisesti valvota sen ollessa pleksitapaamistilan yhteydessä. Huoneen ovi on tapaamisen aikana auki ja tarvittaessa vartija voi kurkata tilaan. Vanki tarkastetaan tapaamisen jälkeen.

Jokelan vankila, ikkunaton "pikkuhuone"

Tapaamisten kesto ja lasten ikäraja

- Tapaaminen kestää 45 minuuttia. Tapaamisen pääsevän lapsen yläikäraja on 15 vuotta. Mikäli vangille tulee tapaaja pitkän matkan takaa esim. ulkomailta, tällöin on mahdollista saada kaksi vanhempi-lapsi tapaamista peräkkäin, mikäli tapaamisia varataan normaalia harvemmin.
- Jokelan vankilassa toimii myös isä-lapsiryhmä, joka kokoontuu kerran kuukaudessa 1.5 tunnin ajan vankilan jumppasalissa. Valvonta hoituu ohjaajien (2 kpl) kautta. Isä-lapsiryhmissä ei ole ollut ongelmia, vaikka osallistujilla olisi keskenään jännitteitä osastolla. Lapset haetaan portilta, jossa he ovat jo odottamassa. Jos lapset ovat olleet ennen ryhmää jo normaalitapaamisessa, niin ohjaajat saattavat heidät siitä jumppasaliin. Ryhmän päättymisen jälkeen ohjaajat saattavat lapset yhdessä ryhmässä portille. Ensisijaisesti ryhmä on tarkoitettu niille vanhemmille, joiden loma-aika ei ole vielä alkanut, mutta ryhmään voi osallistua myös varsinaisen loma-ajan alettua ja jos ryhmä on nostettu rangaistusajan suunnitelmassa tavoitteeksi.

- Pleksitapaamistilassa sivummalla on lisäksi lapsille tarkoitettu leikkimurkkaus, jonne on mahdollista mennä leikkimään, mikäli lapsen keskittymiskyky herpaantuu pleksi/puhelintapaamisessa.

Jokelan vankila, normaalitapaamistila

Varaamiskäytännöt ja tapaamisten evääminen

- Tila on tarkoitettu valvomattomiin perhetapaamisiin oikeutetuille vangeille tapauksissa, joissa lapsi on tulossa tapaamaan. Vanki varaa tapaamisen ja saa siitä tiedon etukäteen. Näin ollen voidaan olettaa, että lapsella on mahdollisuus saada tieto käytettävissä olevasta tapaamistilasta etukäteen. Tapaaminen voidaan evätä, jos vanki on antanut positiiviset päihdeseulat tai syyllistynyt kiellettyjen aineiden tai tavaroiden hallussapitoon. Tapaamisoikeuden saamiseksi on kyettävä todistamaan että lapsi on joko biologisesti oma tai että kyseessä on uusperheen tuoma vanhemmuus.

Jokelan vankila

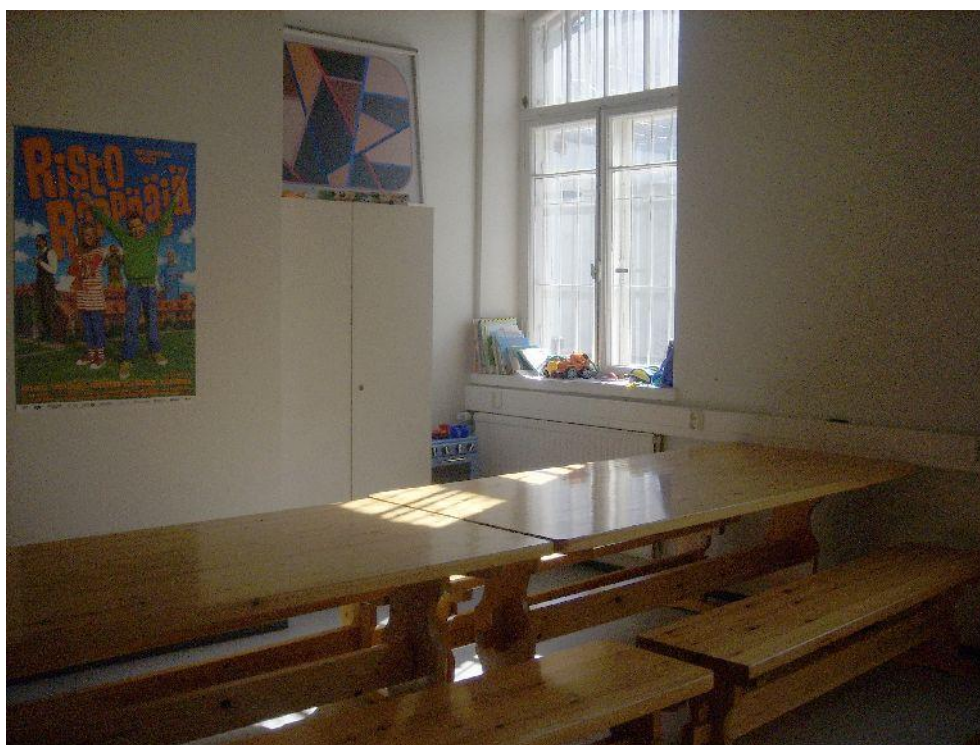

Jokelan vankila, isä-lapsi -ryhmien tila

3.4 Keravan vankila

Tapaamistilojen käyttöaste ja tapaamispäivät

- Kyseessä on ns. valvottu vanhempi-lapsi tapaaminen, joka järjestetään kerran kuukaudessa iltapäivisin (keskiviikko). Tapaaminen toteutetaan kahdessa vuorossa, niin että yhdessä vuorossa voi olla neljä lasta kerrallaan. Tilassa lapsi voi olla vapaasti vanhempansa sylissä.
- Kaikille, jotka tilaan ovat tapaamista hakeneet, on annettu myönteinen päätös. Joskus on ilmennyt tilan anomiseen liittyviä tiedonkulkuongelmia. Tapaamistilan käyttömahdollisuudesta on informoitu vankeja, mutta erillistä läheisille jaettavaa esitettä ei ole käytössä.
- Kisko-ohjelmaan kuuluvat vangit käyttävät omia tapaamisia ja saavat ottaa lapset syliinsä joka tapaamisessa.

Keravan vankila

Tilojen valvonta ja väärinkäytökset

- Tapaamistilan käytössä ei ole ilmennyt väärinkäytöksiä. Tilassa on mukana erityishenkilökuntaan kuuluva työntekijä ja vartija tilan ulkopuolella. Tarvittaessa vanki tarkastetaan tapaamisen jälkeen.

Tapaamisten kesto ja lasten ikäraja

- Tapaaminen kestää 60 minuuttia. Tapaamiseen pääsevän lapsen yläikäraja on 13 vuotta.

Varaamiskäytännöt ja tapaamisten eväätminen

- Vanki varaa tapaamisen ja saa siitä tiedon etukäteen. Näin ollen voidaan olettaa, että lapsella on mahdollisuus saada tieto käytettävissä olevasta tapaamistilasta etukäteen. Anottuja tapaamisia ei ole evätty millään kriteereillä. Edes aiempi päihtymys ei ole ollut esteenä.

Keravan vankila

3.5 Riihimäen vankila

Tapaamistilojen käyttöaste ja tapaamispäivät

- Vanhempi-lapsitapaamisia järjestetään lauantaisin kerran viikossa kuudessa vuorossa. Nykyinen määrä koetaan henkilökunnan taholta riittäväksi, tilojen käyttöaste on melko hyvä. Vuorossa on yksi perhe kerrallaan ja tapaamisen tilaan voi saada kerran kuukaudessa. Tapaamistilan käyttömahdollisuudesta on informoitu vankeja. Erillistä läheisille jaettavaa esitettä ei ole käytössä..

Tilojen valvonta ja väärinkäytökset

- Tapaamistila on laseilla eristetty nurkkaus valvotun tapaamistilan yhteydessä. Vartijat ovat tilan ulkopuolella, joten tapaamisolosuhteet ovat tavallista valvottua tapaamista kevyemmät. Vanki tarkastetaan tapaamisen jälkeen.
- Varmuosastolla (C-2) oleville vangeille ja heidän lapsilleen vanhempi-lapsi tapaamista ei myönnetä.
- Väärinkäytöksestä seuraa, että tapaamiset muuttuvat valvotuiksi.

Riihimäen vankila

Riihimäen vankila

Tapaamisten kesto ja lasten ikäraja

- Tapaaminen kestää 40 minuuttia. Yhden perheen lapsista on oltava alle 10-vuotias, jotta myös muut perheen lapset voivat osallistua tapaamiseen. Tavattavia lapsia saa olla mukana enintään 3 kappaletta. Harkinnan mukaan myös muut perheessä asuvat lapset voivat osallistua tapaamiseen. Tämä tarkastetaan vankitietojärjestelmästä. Alle 10-vuotias lapsi voi olla tilassa isän sylissä. Aikuisia tapaajia koskee koskettamiskielto, eikä

tapaamisessa saa ottaa vastaan tai antaa mitään. Tapaamisessa on oltava mukana täysi-ikäinen saattaja (lähiomainen tai viranomainen).

Varaamiskäytännöt ja tapaamisten evääminen

- Tapaaminen myönnetään vangeille, jotka eivät käy poistumisluvilla. Heillä ei saa olla kuluvalle tuomiolla jatkuvia huumerikkeitä. Heillä ei saa olla lapsiin kohdistuneita rikoksia. Luvan ehdoksi voidaan asettaa päihdetesti tai puhalluskoe. Vanki varaa vanhempi-lapsi tapaamisen ja saa siitä tiedon etukäteen. Näin ollen voidaan olettaa, että lapsella on mahdollisuus saada tieto käytettävissä olevasta tapaamistilasta etukäteen. Tapaamisen voi saada kerran kalenterikuukaudessa. Vangilla voi olla päivän aikana joko valvottu tapaaminen, lapsitapaaminen tai perhetapaaminen.
- Anomus tapaamisesta on tehtävä kaksi viikkoa ennen ajankohtaa rikosseuraamusesimiehelle, joka päättää sen saannista. Tapaaminen voidaan evätä em. ehdoin tai päihdekäyttäytymiseen ja laitosturvallisuuteen vedoten. Evääminen voi tapahtua myös silloin, mikäli toisen vangin näkeminen aiheuttaa reaktion vangissa. Asiaa katsotaan aina laitosturvallisuudesta käsin ja suuri osa valvonnasta on ennalta ehkäisevää.

3.6 Turun vankila

Tapaamistilojen käyttöaste ja tapaamispäivät

- Vangit varaavat normaalin tapaamisen (Ajat varataan osastoittain henkilökunnan kautta. Lauantaisin ja sunnuntaisin ei anota, vaan tila on vaihtoehtoinen toiseen tilaan nähden). Tapaamisia voidaan järjestää viikollakin jos tapaaja tulee kauempaa tai lapsi tulee laitoksesta. Tapaamistilan käyttömahdollisuudesta ei ole informoitu erikseen.
- Läheisille jaettavaa esitettä ei ole käytössä.
- Tapaamisia voi olla noin 4 päivässä. Käyttöaste ei ole kovin korkea. Vanhempi-lapsi tapaamistilan käytöstä ei ole haluttu informoida tapaamisohjeissa huumausaineiden kulkeutumisen riskin vuoksi.

Tilojen valvonta ja väärinkäytökset

- Tilan käytössä ei ole ilmennyt väärinkäytöksiä. Vartija on läsnä tapaamisten aikana, mutta ei samassa tilassa.

Turun vankila

Tapaamisten kesto ja lasten ikäraja

- Tapaaminen kestää 40 minuuttia. Tapaamisessa voi olla yksi perhe kerrallaan. Lapsilla ei ole määriteltyä ikärajaa. Kyse on lapsista, joita voi pitää sylissä. Lähtökohtana on tarjota paikka pienille, jotka eivät ymmärrä, mikä vankila on.

Varaamiskäytännöt ja tapaamisten eväminen

- Tapaamiseen ei erikseen anota, joten päätöksentekomenettelyä ei ole. Vanki varaa normaalin pleksitapaamisen ja vuorossa oleva työntekijä päättää kuka pääsee käyttämään vanhempi-lapsi tapaamistilaa. Näin ollen vangilla, eikä hänen lapsellaan ole mahdollisuutta tietää etukäteen onko ko. tila käytössä. Mikäli vanhempi-lapsi-tapaamistilaan ei pääsisi, olisi syynä turvanäkökulma.
- Varmuosastojen vankien ja heidän lastensa tapaamiset ovat erikseen. Tämä tarkoittaa sitä, että varmuusosaston vangeille on oma tapaamistilansa erillään muiden osastojen tapaamistiloista. Johtajan mukaan ei ole mitenkään poissuljettua etteikö varmuusosaston vanki voisi käyttää lapsitapaamistilaa. Oleellista tässä on se, että varmuusosaston vangit ovat erillään muiden osastojen vangeista ja käyttäisivät tilaa siis silloin, kun siellä ei ole muita tapaajia.

4 KEHITTÄMISEHDOTUKSET

- Vanhempi-lapsi tapaamisiin pääsevien lasten ikätasot ja tapaamisten myöntämis/eväämättäjäntämiskäytäntöjä aletaan yhtenäistää, niin että tapaamiskäytäntö on yhdenvertainen kaikille. Tässä huomioidaan myös ns. uusperheiden lasten tilanne.
- Lapsia koskevissa tapaamispäätöksissä huomioidaan laitosturvallisuuden rinnalla ensisijaisesti lapsen etu ja oikeudet.
- Vain puhelimen välityksellä tapahtuva yhteydenpito on lapsen näkökulmasta hyvin epäinhimillistä. Valvottuja ja valvomattomia tapaamisia, joissa lapsi voi koskettaa vanhempansa, aletaan määrätietoisesti lisätä.
- Niissä suljetuissa vankiloissa, joista vanhempi-lapsi tapaamistilat puuttuvat, kartoitetaan pikaisesti mahdollisuudet muuntaa olemassa olevia tiloja lapsitapaamisten käyttöön.
- Kaikkien vankiloiden osalta peruskorjausten ja uusien vankiloiden rakentamisen suunnittelussa ja toteuttamisessa huomioidaan erityisesti lapsitapaamisiin soveltuvat tilat. Laitoksien arkkitehtonisessa suunnittelussa huomioidaan myös lapsen tulo laitokseen. Tämä tarkoittaa mm. sitä, että tapaamistilat suunnitellaan sijainniltaan paikkaan, jonne lapsen ei tarvitse kulkea laitoksen muiden tilojen lävitse.
- Olemassa olevien tapaamistilojen viihtyisyyttä lisätään huomioiden lapsinäkökulma.
- Jokaisessa laitoksessa on asianmukainen opas omaisille vanhempi-lapsi -tapaamismahdollisuuksista ja siinä huomioon otettavista seikoista.
- Vanhempi-lapsi -tapaamistiloja valvovalle henkilökunnalle annetaan asianmukainen perehdytys ja koulutus lapsinäkökulman huomioon ottamisesta käytännön tilanteissa.

5 LÄHTEET

Kaurala Marjatta (2009) Mitä kuuluu vangin läheisille. Sosiaalisen tilanteen kartoitus. Kriminaalihuollon tukisäätiön monisteita 3/2009

Suomela Maarit, Ryyänen Hanna-Kaisa (2011) Lähelle. Selvitys yhteydenpitokäytännöistä ja niiden mahdollisista esteistä vankien ja heidän läheistensä välillä. Kriminaalihuollon tukisäätiön raportteja 1/2011

Rikosseuraamuslaitoksen strategia 2011- 2020

Lait ja asetukset

Lapsiasianeuvottelukunnan aloite 2011/63

Lastensuojelulaki 2008

YK:n yleissopimus Lapsen oikeuksista

Muut

Kriminaalihuollon tukisäätiö, Ehjä Perhe- hankkeen päätösseminaari 4.11.2010

Toimenpiteet lapsiasiavaltuutetun aloitteen johdosta. RISE 17/090/2011

Vankiperheiden lasten oikeuksien huomioiminen. OM 7/912/2011

Kriminaalihuollon tukisäätiö
Kinaporinkatu 2 E 39
00500 Helsinki
puh. 09 7743 610
faksi 09 7743 6120

www.krits.fi
www.porttivapauteen.fi

ISBN 978-952-5929-10-2 (pdf)

